

Кучма Т. В.,
кандидат філологічних наук,
в. о. доцента кафедри романо-германської і слов'янської філології
Рівненського інституту слов'янознавства
Київського славістичного університету
E-mail: kuchma.tetiana@gmail.com

**ЯДЕРНА ОРГАНІЗАЦІЯ АСОЦІАТИВНОГО ПОЛЯ НОМІНАЦІЙ
СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ ЛЮДИНИ
(НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, ПОЛЬСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)**

У статті аналізуються номінації соціального статусу людини за даними вільного асоціативного експерименту, в результаті обробки яких було сформовано ядро асоціативного поля номінацій соціального статусу людини, виділено типи асоціацій та напрями асоціювання.

***Ключові слова:** вільний асоціативний експеримент, асоціативне поле, типи асоціацій, напрями асоціювання, номінації соціального статусу людини.*

Дослідження мови у тісному зв'язку з мисленням, свідомістю, пізнанням, культурою характерне для сучасної лінгвістики. Ефективним методом вивчення мовної свідомості індивіда, його внутрішнього лексикону є асоціативний експеримент, оскільки асоціативні зв'язки інтегрують усі типи словесних і міжсловесних відношень. Теоретичні засади та практичні результати проведення асоціативних експериментів викладено у роботах українських і зарубіжних науковців: О. І. Горошко [2], Ю. М. Караулова [3–4], І. Е. Подолян [6], Т. О. Попової [7], Л. В. Сахарного [8], Д. І. Терехової [9], Р. М. Фрумкіної [10] та ін.

Метою статті є дослідження ядра асоціативного поля номінацій соціального статусу людини (НССЛ) за даними вільного асоціативного експерименту з носіями української, польської та німецької мов.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких основних **завдань**: 1) сформувати ядро асоціативного поля досліджуваних номінацій; 2) виділити типи асоціацій; 3) виявити напрями асоціювання.

Вільний асоціативний експеримент проводився із носіями української, польської та німецької мов методом письмового анкетування. В експерименті взяли участь по 100 українських, польських та німецьких інформантів віком від 18 до 30 років.

У ході вільного асоціативного експерименту отримано реакції, які утворюють асоціативне поле з ядром та периферією. До ядра відносимо високочастотні реакції, до периферії – низькочастотні. Високочастотними вважаємо реакції, які мають ранг від другого до третього. В середньому такі реакції складають 30 % від загальної кількості реакцій на кожне слово-стимул. Ранговий показник частоти реакцій, за спостереженням Ю. М. Караулова [3, с. 24], має статистичну закономірність. Число рангів безпосередньо пов'язане з кількістю реакцій: чим більша ця кількість, тим більше число рангів у полі. При складі поля у 100 реакцій число рангів коливається у межах 5–8 рангів. Ця закономірність підтверджується й результатами нашого дослідження.

Оскільки ще не існує універсальної класифікації вербальних асоціацій, то науковці [2; 5; 6; 7; 9] виділяють типи асоціацій, виходячи із завдань дослідження і специфіки аналізованого матеріалу. Крім загальноновживаних критеріїв класифікації, враховують особливості, притаманні тій чи іншій тематичній групі слів-стимулів, що визначаються набором семантичних ознак. Розмежування вербальних асоціацій має відносний характер, оскільки деякі асоціативні пари можуть одночасно належати до різних типів та підтипів [5, с. 144]. На основі наявних досліджень із зазначеної проблематики було розроблено власну класифікацію.

При аналізі реакцій асоціативного експерименту було виділено синтагматичні й парадигматичні асоціації. Синтагматичними називають асоціації, граматичний клас яких відрізняється від граматичного класу слова-стимулу. Парадигматичні асоціації – це реакції того ж граматичного класу, що й слово-стимул [1, с. 131; 8, с. 92].

Крім цього, різні дослідники виділяють такі типи асоціацій, як тематичні (можуть використовуватися в межах тематично обмеженого контексту), ремінісцентні, або цитатні (стимул пов'язаний із реакцією літературним, мистецьким, історичним контекстом), невмотивовані тощо [2; 7; 9].

Ядерна організація асоціативного поля номінацій соціального статусу людини відображена у *типах реакцій*, щос спільними у трьох мовах: синтагматичні (атрибутивні); парадигматичні (категоріальні; гіперонімічні; антонімічні, зокрема й родові кореляції); тематичні; ремінісцентні; та відмінними – у польській і німецькій мовах: парадигматичні (гіпонімічні); персоналії та *унапрямах асоціювання*, що є спільними у трьох мовах: майновий стан; одяг, аксесуари, атрибути; страви й напої.

Типи реакцій, спільні для трьох мов.

Синтагматичні атрибутивні: укр. клоун /нім. Clown < смішний 13 / lustig 20, укр. іноземець < чужий, пол. Chińczyk «китаєць» < złoty 7 / «жовтий», укр. мати < рідна, укр. дитина / пол. dziecko / нім. Kind < укр. маленька / пол. male /нім. klein, укр. брат < старший б, пол. brat «брат» < Kochany 4 / «любий», укр. дочка < гарна 4.

Парадигматичні категоріальні: нім. Lehrer «учитель» < Schüler 20 «школяр», укр. дочка / пол. córka / нім. Tochter < укр. мати 4 / пол. matka 17 / нім. Mutter 13, укр. батько < син, укр. син / пол. syn < укр. мати 5 / пол. matka 6; нім. Sohn < Vater 18 «батько», нім. Protestant «протестант» < Katholik 8 «католик»;

гіперонімічні: нім. Abgeordneter «депутат» < Politiker 10 «політик»; укр. німець < іноземець б; пол. Niemiec < sąsiad 19 «сусід»; укр. поляк / нім. Pole < укр. сусід (sycidu) 14 / Nachbar 22; укр. поляк < іноземець 9, пол. Polak < rodak 13 «земляк»; укр. українець < земляк 7, пол. Ukrainiec < sąsiad 10 «сусід»; укр. сестра / пол. siostra / нім. Schwester < укр. сім'я 6 / rodzina 7 / Familie 6, укр. син / пол. syn / нім. Sohn < укр. дитина 8 / dziecko 6 / Kind 6, пол. brat / нім. Bruder «брат» < rodzina 13 / Familie 5 «родина», укр. дочка / пол. córka < укр. дитина 4 / dziecko 8, нім. Tochter «дочка» < Familie «родина», укр. сестра < подруга б, пол. siostra «сестра» < dziewczyna б «дівчина», пол. demokrata «демократ» < polityk 7 «політик», пол. baron «барон» < arystokrata 3 «аристократ»;

антонімічні, зокрема й родові кореляції: укр. брат / пол. brat / нім. Bruder < укр. сестра 16 / пол. siostra 27 / нім. Schwester 43, укр. сестра / пол. siostra / нім. Schwester < укр. брат 9 / пол. brat 22 / нім. Bruder 32, укр. син / пол. syn / нім. Sohn < укр. дочка 6 / пол. córka 17 / нім. Tochter 13; пол. córka / нім. Tochter «дочка» < syn 8 / пол. Sohn 13 «син»; пол. ojciec / нім. Vater «батько» < пол. matka / нім. Mutter «мати», укр. принц / пол. książę < укр. принцеса 5 / пол. księżna 5, укр. принцеса / пол. księżna < принц 7 / пол. książę 9, пол. królowa / нім. Königin < пол. król 10 / нім. König 6, пол. baron «барон» < baronowa 3 «баронеса», нім. König «король» < Königin 10 «королева».

Тематичні: укр. адвокат / пол. adwokat / нім. Rechtsanwalt < суд 21 / sąd 24 / Gericht 14, укр. актриса / пол. aktorka / нім. Schauspielerin < театр 18 / teatr 18 / Theater 5, укр. вчитель / пол. nauczyciel / нім. Lehrer < школа 16 / szkoła 31 / Schule 22, дошка / б tablica 6 / Tafel 6, укр. клоун / пол. kłown / нім. Clown < цирк 23 / cyrk 39 / Zirkus 23, укр. моряк / пол. marynarz / нім. Seemann < море 35 / morze 32 / Meer 9, корабель 16 / statek 27 / Schiff (Schiffe) 28, укр. режисер / пол. reżyser / нім. Regisseur < фільм (фільми) 47 / film 63 / Film (Filme) 60, укр. солдат / пол. żołnierz / нім. Soldat < армія 21 / wojsko 25 / Armee 10, війна 12 / wojna 30 / Krieg 29, укр. суддя / пол. sędzia / нім. Richter < суд 18 / sąd 27 / Gericht 17, укр. фокусник / пол. iluzjonista / нім. Zauber Künstler < магія 6 / magia 23 / Magie 15, укр. художник / пол. malarz / нім. Maler < картина (картини) 38 / obraz (obrazy) 33 / Bild (Bilder) 13, укр. черниця / пол. mniszka / нім. Nonne < монастир 24 / klasztor 9 / Kloster 31, укр. ювелір / пол. jubiler / нім. Juwelier < каблучка 7 / pierścionek 18 / Ring (Ringe) 15; укр. вдова / пол. wdowa / нім. Witwe < смерть 6 / śmierć 12 / Tod 24, укр. султан / пол. sultan / нім. Sultan < гарем 25 / harem 9 / Harem 7; укр. демократ / пол. demokrata / нім. Demokrat < політика 6 / polityka 7 / Politik 10; укр. ліберал / пол. liberal / нім. Liberaler < свобода 6 / wolność 13 / Freiheit 7; укр. мусульманин / пол. muzułmanin / нім. Moslem < іслам 6 / islam 16 / Islam 14.

Спільними в українській і польській мовах є: укр. адвокат / пол. adwokat < право 22 / prawo 28, укр. актриса / пол. aktorka < сцена 8 / scena 8, укр. клоун / пол. kłown < сміх 21 / śmiech 13, укр. лікар / пол. lekarz < хвороба 7 / choroba 11, укр. режисер / пол. reżyser < кіно 30 / kino 3, камера 8 / kamera 6, укр. суддя

/ пол. **sędzia** <справедливість 8 / *sprawiedliwość* 17, укр. **ювелір** / пол. **jubiler** <золото 35 / *złoto* 47, укр. **вдова** / пол. **wdowa** <горе 9 / *smutek* 8, укр. **брат** <захист 7, укр. **королева** / пол. **królowa** <влада 6 / *władza* 8; укр. **король** / пол. **król** <влада 7 / *władza* 13; укр. **демократ** / пол. **demokrata** <свобода 7 / *wolność* 7, *partia* 8 / *Partei* 6, укр. **ліберал** / пол. **liberal** <політика 6 / *polityka* 7; укр. **протестант** / пол. **protestant** <релігія 8 / *religia* 21, *wiara* 4 / *wiara* 7; укр. **християнин** / пол. **chrześcijanin** <віра 19 / *wiara* 14.

Спільними реакціями в українській і німецькій є: укр. **адвокат** / нім. **Rechtsanwalt** <закон 7 / *Gesetz (Gesetze)* 8, укр. **архітектор** / нім. **Architekt** <будівля (будівлі) 14 / *Gebäude* 7, *будинок (будинки)* 9 / *Haus (Häuser)* 38, укр. **фокусник** / нім. **Zauberer** <цирк 15 / *Zirkus* 7, укр. **художник** / нім. **Maler** <мистецтво 5 / *Kunst* 9, укр. **черниця** / нім. **Nonne** <церква 8 / *Kirche* 9, укр. **ювелір** / нім. **Juwelier** <прикраса (прикраси) 14 / *Schmuck* 35, укр. **протестант** / нім. **Protestant** <церква 8 / *Kirche* 12, укр. **християнин** / нім. **Christ** <церква 18 / *Kirche* 23, укр. **ліберал** / нім. **Liberaler** <партія 11 / *Partei* 6.

У польській і німецькій мовах реакціями-корелятами є: пол. **aktorka** / нім. **Schauspielerin** «актриса» <*film* 19 / *Film (Filme)* 22 «фільм (фільми)», пол. **posel** / нім. **Abgeordneter** «депутат» <*polityka* 5 / *Politik* 24 «політика», пол. **marynarz** / нім. **Seemann** «моряк» < *woda* 7 / *Wasser* 12 «вода», пол. **anarchista** / нім. **Anarchist** «анархіст» < *chaos* 3 / *Chaos* «хаос»; пол. **muzulmanin** / нім. **Moslem** «мусульманин» <*religia* 8 / *Religion* 10 «релігія»; пол. **chrześcijanin** / нім. **Christ** «християнин» <*krzyż* 10 / *Kreuz* 20 «хрест».

Найбільше представлені відмінні у трьох мовах реакції: нім. **Rechtsanwalt** «адвокат» <*Jura* 8 «юриспруденція», укр. **актриса** <*кіно* 16, укр. **архітектор** <*скульптура* 5, пол. **architekt** «архітектор» <*dom* 19 «дім», *projekt* 16 «проект», *budowa* 9 «споруда, будівництво», укр. **вчитель** <*знання* 7, пол. **nauczyciel** «учитель» <*dziennik* 5 «щоденник», укр. **депутат** <*Верховна Рада* 10, *влада* 6, пол. **posel** «депутат» <*Sejm* 32 «Сейм» (Законодавчий орган державної влади Польщі), *rząd* «уряд», нім. **Abgeordneter** «депутат» <*Bundestag* 19 «Бундестаг» (Парламент Німеччини), укр. **лікар** < *допомога* 12, *лікарня* 7, пол. **lekarz** «лікар» < *zdrowie* 11 «здоров'я», нім. **Arzt** «лікар» < *Medizin* 8 «медицина; ліки», нім. **Soldat** «солдат» <*Gewehr* 7 «гвинтівка», укр. **суддя** <*закон* 7, нім. **Richter** «суддя» <*Urteil* 12 «вирок», укр. **фокусник** <*диво* 4, пол. **iluzjonista** «фокусник» <*czary* 12 «чари», *sztuczka* 7 «фокус», пол. **malarz** «художник» <*pełziel (pełzle)* 8 «пензель (пензлі)», нім. **Maler** «художник» <*Farbe (Farben)* 23 «фарба (фарби)», пол. **mniszka** «черниця» <*zakon* 16 «орден», пол. **jubiler** «ювелір» <*bizuteria* 10 «коштовності», нім. **Juwelier** «ювелір» <*Diamant* 16 «діамант», укр. **німець** <*війна* 9, пол. **Niemiec** «німець» <*porządek* 8 «орядок» нім. **Deutscher** «німець» <*Fußball* 7 «футбол», *Heimat* 4 «батьківщина», укр. **анархіст** <*анархія* 4, *беззладдя* 3, пол. **anarchista** «анархіст» <*wojna* 4 «війна», *bunt* 3 «бунт», нім. **Anarchist** «анархіст» <*Freiheit* 3 «свобода», укр. **мусульманин** <*віра* 16, *Коран* 11, нім. **Moslem** «мусульманин» < *Moschee* 12 «мечеть», пол. **chrześcijanin** «християнин» <*kościół* 17 «костел», нім. **Liberaler** «ліберал» <*FDP* 20 *Freie Demokratische Partei* – «Вільна Демократична Партія Німеччини», нім. **Arbeitsloser** «безробітний» <*Hartz IV* «Харц IV» – останній із серії законів щодо реформування ринку праці, розроблених командою під керівництвом німецького підприємця й економіста Петера Харца, який стосувався скорочення допомоги у зв'язку з безробіттям і набрав чинності з 1 січня 2005 року. Назву Харц IV використовують як синонім зменшених виплат із безробіття. Цим можна пояснити 34 % відповідей німецьких інформантів на стимул **Arbeitsloser** «безробітний» саме зазначеним словом.

Ремінісцентні: пол. **macocha** «мачуха» <*Kopciuszek* «Попелюшка», нім. **Stieftochter** «пасербиця» <*Aschenputtel* «Попелюшка»; укр. **барон** / нім. **Baron** < *Mюнхгаузен* 15 / *Münchhausen* 7, нім. **Prinz** «принц» <*Märchen* 10 «казка»

Відмінні типи реакцій, зафіксовані у польській і німецькій мовах:

парадигматичні **гіпонімічні:** пол. **rodak** «земляк» <*Polak* «поляк», нім. **Landsmann** «земляк» <*Deutscher* «німець»;

персоналії: нім. **Präsident** «президент» <*Bush* «Буш»; нім. **Schauspielerin** «актриса» <*Julia Roberts* 5 «Джулія Робертс», нім. **Regisseur** «режисер» <*Spielberg* 4 «Спілберг», нім. **Amerikaner** «американець» <*Bush* 16 «Буш», пол. **księżna** / нім. **Prinzessin** «принцеса» < *Diana* 13 / *Diana* 7 «Діана», нім. **Demokrat** «демократ» <*Obama* 7 «Обама», нім. **Protestant** «протестант» <*Luther* 20 «Лютер».

Напрями асоціювання, що є спільними у трьох мовах.

Майновий стан: укр. депутат < гроші 4, укр. султан / пол. **sultan** < багатство 5 / bogactwo 9; укр. барон < багатий 5, пол. **baron** «барон» < bogactwo 6 «багатство», укр. султан < багатий 6, укр. безробітний < бідний, нім. **Arbeiter** «робітник» < Geld «гроші».

Одяг, аксесуари, атрибути: пол. **lekarz** «лікар» < *biały fartuch* 6 «білий халат», нім. **Arzt** «лікар» < *Kittel* 7 «халат», укр. моряк < тільняшка 6, укр. солдат < форма 7, пол. **żołnierz** «солдат» < *mundur* 7 «форма», пол. **sędzia** «суддя» < *toga* 10 «тога», нім. **Richter** «суддя» < *Hammer* 6 «молоток», нім. **Zauberer** «фокусник» < *Hut* 5 «капелюх», нім. **Nonne** «черниця» < *Kutte* 5 «ряса», укр. королева / пол. **królowa** / нім. **Königin** < корона 11 / *korona* 19 / *Krone* 20, укр. король / пол. **król** / нім. **König** < корона 16 / *korona* 23 / *Krone* 31, укр. принцеса / пол. **księżna** < корона 5 / *korona* 7, укр. король / нім. **König** < трон 9 / *Thron* 8, укр. принц / нім. **Prinz** < корона 5 / *Krone* 9, нім. **Königin** «королева» < *Kleid* 5 «сукня», пол. **król** «король» < *berło* 10 «скіпетр», нім. **Prinzessin** «принцеса» < *Kleid* 8, нім. **Sultan** «султан» < *Turban* 12 «тюрбан».

Страви й напої: пол. **Amerikanin** «американець» < *hamburger* 7 «гамбургер»; укр. англієць / пол. **Anglik** / нім. **Engländer** < укр. чай 8 / пол. *herbata* 14 / нім. *Tee* 7; укр. італієць / пол. **Wloch** / нім. **Italiener** < укр. піца 18 / пол. *pizza* 11 / нім. *Pizza* 32; укр. макарони 9 / пол. *makaron* 32 / нім. *Nudeln* 6; укр. спагеті 9 / пол. *spagetti* 7 / нім. *Spaghetti* 11; пол. **Chińczyk** «китаєць» < *ryż* 24 «рис»; укр. німець / пол. **Niemiec** < пиво 11 / *piwo* 9; пол. **Turek** «турок» < *Kebab* 10 «кебаб», нім. **Türke** «турок» < *Döner* 19 «кебаб»; укр. українець < сало 13; укр. француз / пол. **Francuz** < жаби 4 / *żaba (żaby)* 21; нім. **Franzose** «француз» < *Baguette* 26 «багет», *Käse* 6 «сир».

Отже, у результаті аналізу ядерної організації асоціативного поля номінацій соціального статусу людини було виявлено типи реакцій, що є спільними у трьох мовах: синтагматичні (атрибутивні); парадигматичні (категоріальні; гіперонімічні; антонімічні, зокрема й родові кореляції); тематичні; ремінісцентні; та відмінними – у польській і німецькій мовах: парадигматичні (гіпонімічні); персоналії та напрями асоціювання, що є спільними у трьох мовах: майновий стан; одяг, аксесуари, атрибути; страви й напої.

Перспективи подальших досліджень полягають у побудові асоціативних полів НССЛ, що функціонують в художніх творах, засобах масової інформації із подальшим їхнім зіставленням із полями, утвореними за результатами вільного асоціативного експерименту.

Список використаної літератури

1. Беянин В. П. Психолінгвістика : [учебник] / В. П. Беянин. – М. : Флинта : Московський психолого-соціальний інститут, 2003. – 232 с.
2. Горошко Е. И. Интегративная модель свободного ассоциативного эксперимента / Е. И. Горошко. – Х. ; М. : Издательская группа «РА–Каравелла», 2001. – 316 с.
3. Караулов Ю. Н. От структуры ассоциативного словаря к структуре языковой способности / Ю. Н. Караулов // Вестник РУДН. Серия Филология. Журналистика. – 1994. – № 1. – С. 15–26.
4. Караулов Ю. Н. Русский ассоциативный словарь как новый лингвистический источник и инструмент анализа языковой способности / Ю. Н. Караулов // Русский ассоциативный словарь : в 2 т. – М. : АСТ, 2002. – Т. 1. – С. 750–782.

5. Мартинович Г. А. Типы вербальных связей и отношений в ассоциативном поле / Г. А. Мартинович // Вопросы психологии. – 1990. – № 2. – С. 143–146.
6. Подолян І. Е. Національна специфіка семантики фітонімів в українській, англійській та німецькій мовах (контрастивний етнопсихолінгвістичний аналіз): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17 – порівняльно-історичне і типологічне мовознавство / І. Е. Подолян. – К.: КДЛУ, 2000. – 330 с.
7. Попова Т. О. Психосемантика універсальних етичних концептів в етномовній картині світу: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 – загальне мовознавство / Т. О. Попова. – К.: КНУ, 2004. – 20 с.
8. Сахарный Л. В. Введение в психолінгвістику: [курс лекцій] / Л. В. Сахарный. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1989. – 184 с.
9. Терехова Д. І. Особливості сприйняття лексичної семантики слів (психолінгвістичний аспект): [монографія] / Д. І. Терехова. – К.: КДЛУ, 2000. – 244 с.
10. Фрумкина Р. М. Психолінгвістика: [учебник] / Р. М. Фрумкина. – М.: Академия, 2001. – 320 с.

Кучма Т. В. Ядерная организация ассоциативного поля номинаций социального статуса человека (на материале украинского, польского и немецкого языков).

Аннотация

В статье проанализированы номинации социального статуса человека по данным свободного ассоциативного эксперимента. В результате обработки данных эксперимента было сформировано ядро ассоциативного поля номинаций социального статуса человека, выделены типы ассоциаций и направления ассоциирования.

Ключевые слова: *свободный ассоциативный эксперимент, ассоциативное поле, типы ассоциаций, направления ассоциирования, номинации социального статуса человека.*

Kuchma T. V. Nuclear organization of the associative field of human social status nominations (in the Ukrainian, Polish and German languages).

Summary

The article considers human social status nominations according to the results of free association test.

The main goal of the article is to study the nuclear of the associative field of human social status nominations according to the results of free association test with native speakers of the Ukrainian, Polish and German languages.

The object of the study is the associative field of human social status nominations; the subject is the nuclear organization of the associative field of human social status nominations.

The research shows that nuclear organization of the associative field of human social status nominations is reflected in types of associations which are common in the Ukrainian, Polish and German languages: syntagmatic (attributive); paradigmatic (categorical, hyperonymic, antonymic); thematic; reminiscence. The differences in the Polish and German languages are: paradigmatic (hyponymic); personalia. Nuclear organization is also reflected in ways of associating which are common in the Ukrainian, Polish and German languages (property status; clothes, accessories, attributes; dishes and drinks).

The further analysis may deal with studying the associative fields of human social status nominations that function in fiction and mass media.

Key words: *free association test, associative field, types of associations, ways of associating, human social status nominations.*

УДК 81'371

Лабенко О. В.
*викладач кафедри іноземних мов
історичного та філософського факультетів Інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
E-mail: o.v.labenko@yandex.ua*

**МОТИВАЦІЙНІ ВІДНОШЕННЯ У СИСТЕМІ НАРОДНИХ НОМІНАЦІЙ МІКРОПОЛЯ
ПРОПАСНИЦЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ**

У статті йдеться про лінгвокультурне спрямування мотиваційних відношень у системі народних номінацій лексико-семантичного мікрополя ПРОПАСНИЦЯ в українській та англійській мовах. Автор вважає, що такі номінації найчастіше реалізують семантику хвороби з характерною ознакою підвищення температури тіла, а